

İlgili Kanun / Madde
2821 S. SK/61

T.C
YARGITAY
9. HUKUK DAİRESİ

Esas No. 2022/10487

Karar No. 2022/16100

Tarihi: 06.12.2022

- SENDİKA ŞUBE BAŞKANIN DAYANIŞMA AİDATI VE ÜYELİK AİDATLARINI ŞAHSİ BANKA HESABINA GEÇİRMESİ
- SENDİKA AİDATLARINI ŞAHSİ HESABA GEÇİREREK MENFAAT TEMİN ETMENİN HEM HAKSIZ FİİL HEM DE HİZMET NEDENİYLE GÖREVİ KÖTÜYE KULLANMA SUÇU KAPSAMINA GİRDİĞİ
- ZAMAN AŞIMI SÜRESİNİN CEZA KANUNDAKİ ARTTIRILMIŞ SÜRE OLACAĞI
- GERİ İADESİNE KARAR VERİLEN AİDATLARA YASAL FAİZ UYGULANACAĞI
- SENDİKA ŞUBE BAŞKANIN EYLEMİ HAKSIZ FİİL KAPSAMINDA OLDUĞUNDAN FAİZ İÇİN İHTARA GEREK OLMADIĞI HAKSIZ FİİL TARİHİNDEN İŞLEYECEĞİ

ÖZET: Davacı, davalının haksız ve hukuka aykırı eylemlerinden kaynaklı zararın tahsilini talep etmiştir. Davalının bu eylemleri sebebiyle de hakkında hizmet nedeniyle kötüye kullanma suçundan dolayı ceza davası açıldığı sabittir. Bu suç ise 15 yıllık zamanaşımı süresine tabidir. Hâl böyle olunca İlk Derece Mahkemece dava konusu olay hakkında, 15 yıllık uzamış ceza zamanaşımı hükümlerinin uygulanması gerekirken eksik inceleme ve yanlılgılı değerlendirme ile 10 yıllık zamanaşımı süresine göre davalının sorumluluğunun belirlenmesi usul ve kanuna aykırıdır. Ayrıca somut uyuşmazlıkta İlk Derece Mahkemesince;

hüküm altına alınan üyelik ve dayanışma aidat alacakları için uygulanması gereken faiz türü, en yüksek işletme kredi faizi olarak belirlenmiştir. Ancak bu faiz türü, mülga 2821 sayılı Kanun'un 61 inci maddesinde işverenin sendikaya karşı kesmediği veya kesmesine rağmen bir ay içinde göndermediği aidatların miktarı için öngörülmüş olup eldeki uyuşmazlığın konusu sendika ve işveren arasında olmadığından bu özel faiz türünün İlk Derece Mahkemesince hükmedilen miktara uygulanması isabetsizdir. Uygulanması gereken faiz türü, yasal faizdir.

Öte yandan İlk Derece Mahkemesince faiz başlangıç tarihi olarak dava tarihi belirlenmiş ise de haksız eylemlerde faiz başlangıcı, haksız eylem tarihi olup temerrüt için ihtar zorunluluğu da yoktur. Davacının alacağı davalının haksız eyleminden kaynaklıdır. Bu durumda faiz başlangıcının haksız eylem tarihi yerine dava tarihi olarak belirlenmesi hatalı olduğundan bozmayı gerektirmiştir.

DAVA: Taraflar arasındaki alacak davasından dolayı yapılan yargılama sonunda İlk Derece Mahkemesince davanın kısmen kabulüne karar verilmiştir.

Kararın davacı ve davalı vekili tarafından istinaf edilmesi üzerine, Bölge Adliye Mahkemesince başvuruların esastan reddine karar verilmiştir.

Bölge Adliye Mahkemesi kararı taraf vekillerince temyiz edilmekle; kesinlik, süre, temyiz şartı ve diğer usul eksiklikleri yönünden yapılan ön inceleme sonucunda;

Taraf vekillerinin gerekli şartları taşıdığı anlaşılan temyiz dilekçesinin kabulüne karar verildikten sonra, taraf vekilince temyiz incelemesinin duruşmalı olarak yapılmasının istenilmesi üzerine, işin duruşmaya tabi olduğu anlaşılmış ve duruşma için 06.12.2022 Salı günü tayin edilerek taraflara tebligat gönderilmiştir.

Duruşma günü davacı vekili Avukat Muhammet Saim Namal ile davalı vekili Avukat Özlem Üstünkaya gelmişlerdir.

Duruşmaya başlanarak hazır bulunan avukatların sözlü açıklamaları dinlendikten sonra duruşmaya son verildi.

Tetkik Hâkimi tarafından hazırlanan rapor dinlendikten sonra dosyadaki belgeler incelenip gereği düşünüldü:

I. DAVA

Davacı vekili dava dilekçesinde; davalının İstanbul 1 No.lu Şube başkanlığı döneminde işverenlerce işçi aidatlarından kesilen ve Sendikaya ödenmesi gereken

aidat ve dayanışma primlerini ödemediğini, İstanbul 1 No.lu Şube Yönetim Kurulunun 21.06.2004 tarihli kararı ile Şube adına para çekmeye ve yatırmaya Şube başkanı olan davalı, Şube sekreteri ve Şube mali sekreterinin yetkilendirildiğini, aynı kararlar her türlü harcama yapmaya Şube başkanının yetkilendirildiğini, Şube Başkanlığının hesabına işverenler tarafından ödenen üyelik ve dayanışma aidatlarının tamamı davalı tarafından çekildiği hâlde davacı Sendikaya ödenmediğini, bir kısım ödemelerin şahsi hesabına ödettirilmiş veya elden tahsil edilmiş olmasının kuvvetle muhtemel olduğunu, davalı tarafından dava konusu alacaklara mahsuben yapılmış veya yapılacak kısmi ödemelerin mahsubu gerektiğini ileri sürerek davalı tarafca tahsil edilen ancak ödenmeyen üyelik ve dayanışma aidatı alacaklarının davalıdan tahsiline karar verilmesini talep etmiştir.

II. CEVAP

Davalı vekili cevap dilekçesinde; davacı Sendikada uygulanan düzenleme içerisinde tahsil edilen tüm aidatların usulüne uygun olarak Sendikaya ödendiğini, buna ait belgelerin Sendikada bulunduğunu ve olayda zamanaşımı olduğunu, diğer taraftan bütün genel kurullarda hesapların aleni olarak incelendiğini ve değerlendirildiğini, çalıştığı dönemlerin ibra edildiğini savunarak davanın reddini istemiştir.

III. İLK DERECE MAHKEMESİ KARARI

İlk Derece Mahkemesinin yukarıda tarih ve sayısı belirtilen kararı ile dava konusu edilen dönem itibarıyla davalının, davacı Sendikanın Şube başkanı olduğu, davacı sendika adına açılan Türkiye Vakıfbank TAO Mecidiyeköy Şubesinde bulunan 2021175 No.lu hesabın 15.12.1995-14.09.2009 tarihleri arasındaki mevduat ekstresine göre muhtelif belediyeler tarafından sendika üyesi olan çalışanlardan yapılan aidat kesintilerinin bu hesaba gönderildiği, hesaba Eyüp, Esenler, Çekmeköy, Kağıthane, Taşoluk, Tuzla ve Sultanbeyli Belediye Başkanlıkları tarafından toplam 488.448,56 TL yatırıldığı, davalının hesaptan 317.199,00 TL çektiği, bu miktarı Sendikanın hesaplarına iade ettiğine ilişkin ödeme belgesi veya eşdeğer belge sunmadığı, kalan miktarı ise Sendikanın diğer hesaplarına aktardığı, davalı tarafından çekilen toplam tutarın $170.995,53 + 317.199,00 = 488.194,53$ TL olduğu, bu tutardan 317.199,00 TL'nin hesaptan çekilerek Sendika hesabına iade edilmediği anlaşılacakla, zamanaşımı def'i de dikkate alınarak davalının 240.699,00 TL alacaktan dava tarihinden itibaren uygulanacak en yüksek işletme kredisi faizi ile birlikte sorumlu olduğu gerekçesiyle davanın kısmen kabulüne karar verilmiştir.

IV. İSTİNAF

A. İstinaf Yoluna Başvuranlar

İlk Derece Mahkemesinin yukarıda belirtilen kararına karşı süresi içinde taraf vekilleri istinaf başvurusunda bulunmuşlardır.

B. İstinaf Sebepleri

1.Davacı vekili istinaf dilekçesinde; davalının zamanaşımı def'inin usul ve kanuna aykırı olduğunu, dava dilekçesinin davalıya 16.11.2013 tarihinde tebliğ

edildiğini; davalı tarafın 12.06.2012 tarihinde vermiş olduğu cevap dilekçesinin iki haftalık yasal süresi içinde olmadığını, Sendikanın üyelik ve dayanışma aidatlarını şahsi hesabına geçirerek Sendika ile arasındaki vekâlet ilişkisini kötüye kullanan davalının zaman aşımından faydalanmasının mümkün olmadığını, davalının işverenlerle görüşme yapmak suretiyle kötünietli ve hileli şekilde aidatların, şahsi hesabına ve İstanbul 1 No.lu Şube Başkanlığı adına yatırılmasını temin ettiğini ve bir kısım ödemeleri ise elden teslim aldığını, Sendikaya göndermediğini, kendi zimmetine geçirdiğini, vekâlet ilişkisi devam ettiği sürece zaman aşımı süresinin işlemeyeceğini, nitelikli dolandırıcılık ve güveni kötüye kullanma suçunu işlediğinden dolayı aksi kanaat oluşacaksa zaman aşımı süresinin 15 yıl olduğunu, süresinde ödenmeyen üyelik ve dayanışma aidatlarına ödenmesi gereken tarihlerden itibaren en yüksek işletme kredisi faizinin uygulanması gerektiğini, alacağın ilgili belediyelerden tahsil tarihinden itibaren bankalarca uygulanan en yüksek işletme kredi faiziyle birlikte davalıdan tahsiline karar verilmesi gerektiğini belirterek İlk Derece Mahkemesi kararının ortadan kaldırılması istemi ile istinaf yoluna başvurmuştur.

2. Davalı vekili; dava taleplerinin zaman aşımına uğradığını, davalı İ. S. ile davacı Sendika arasındaki vekâlet sözleşmesi hükümlerinin neden dikkate alınmadığının İlk Derece Mahkemesince gerekçeli kararda açıklanmadığını, taraflar arasındaki ilişki vekâlet ilişkisi olduğundan zaman aşımı süresinin beş yıl olduğunu, müvekkilinin haksız olarak yaşadığı ithamdan dolayı derin üzüntü yaşadığını, belge temin etme ve sunma zorunluluklarının bulunmadığını, davalının daha önceki Genel Kurul tarafından ibra edildiğinin ve tüm sorumluluklarını yerine getirdiğinin sabit olduğunu, kabule göre İlk Derece Mahkemesi tarafından uygulanan faizin de yerinde olmadığını, yasal faiz uygulanması gerektiğini belirterek İlk Derece Mahkemesi kararının ortadan kaldırılması istemi ile istinaf yoluna başvurmuştur.

C. Gerekçe ve Sonuç

Bölge Adliye Mahkemesinin yukarıda tarih ve sayısı belirtilen kararı ile dosyaya sunulan bilirkişi heyet raporunda zaman aşımı savunmasının usul ve kanuna uygun değerlendirildiği, talep konusu alacağın zaman aşımı süresinin 6098 sayılı Türk Borçlar Kanunu (6098 sayılı Kanun) hükümlerine göre 10 yıl olduğu, davalının vekâlet ilişkisi sebebiyle talep konusu alacağın 5 yıllık zaman aşımına tabi olduğu yönündeki savunmasının yerinde olmadığı, alacağına yasal faiz uygulanmasının isabetli olduğu ve İlk Derece Mahkemesi tarafından hükme esas alınan bilirkişi raporu ile itirazların karşılandığı gerekçesiyle taraf vekillerinin istinaf başvurularının esastan reddine karar verilmiştir.

V. TEMYİZ

A. Temyiz Yoluna Başvuranlar

Bölge Adliye Mahkemesinin yukarıda belirtilen kararına karşı süresi içinde davacı ve davalı vekilleri temyiz isteminde bulunmuşlardır.

B. Temyiz Sebepleri

1. Davacı vekili temyiz dilekçesinde; davalı tarafından süresinde zamanaşımı def'i ileri sürülmediğini, taraflar arasındaki ilişkinin vekâlet sözleşmesine dayandığını, vekâlet görevinin kötüye kullanılması nedeniyle zamanaşımından faydalanamayacağını, vekâlet ilişkisi devam ettiği müddetçe zamanaşımı süresi işlemeyeceğini, zamanaşımının öğrenme tarihi olan 28.12.2012 tarihinden itibaren işlemeye başlayacağını, davalı tarafından dava tarihinden önce ödeme yapıldığı için ödemelerin zamanaşımını keseceğini, nitelikli dolandırıcılık ve güveni kötüye kullanma suçu nedeniyle zamanaşımı süresinin 15 yıl olduğunu belirterek Bölge Adliye Mahkemesi kararının bozularak ortadan kaldırılması istemi ile temyiz yoluna başvurmuştur.

2. Davalı vekili temyiz dilekçesinde; dava konusu taleplerin zamanaşımına uğradığını, taraflar arasında vekâlet ilişkisi bulunmasına karşın buna ilişkin hükümlerin neden uygulanmadığının da gerekçelendirilmediğini, 5 yıllık zamanaşımının tatbikinin gerektiğini, 10 yıllık zamanaşımının neden ve nasıl uygulandığına ilişkin dayanaklarının açıkça ortaya konulmadığını, eksik inceleme yapıldığını, sendika kayıtlarının incelenmesi gerektiğini, davacı Sendika da ilgili kurumlar tarafından inceleme yapıldığını ve 40.000.000,00 TL açık olduğunu, yıllarca mali sekreterlik yapan M.E. nin görevden ayrıldığını, müvekkilinin 13 yıl Sendika yöneticisi olarak çalıştığını, 3 defa Olağan Genel Kurulda başkan olarak seçildiğini, Genel Kurulda ibra edildiğini ve her dönem Denetleme Kurulu tarafından denetim raporlarının hazırlandığını, tüm bu belgelerin Sendika bünyesinde olduğunu, bu belgeleri temin etmesi ve sunmasının beklenemeyeceğini, müvekkilinin tüm sorumlulukları yerine getirdiğini, Genel Kurul tarafından ibra edilen bir hususta tekrar dava açılmasının mümkün olmadığını, bilirkişi raporunda bu hususların dikkate alınmadığını, ayrıca Sendika ile Sendika Şube başkanı arasındaki işbu davada yasal faiz işletilmesi gerektiğini belirterek Bölge Adliye Mahkemesi kararının bozularak ortadan kaldırılması istemi ile temyiz yoluna başvurmuştur.

C. Gerekçe

1. Uyuşmazlık ve Hukuki Nitelendirme

Uyuşmazlık, davalının tahsil ettiği sendika aidat alacaklarını davalıya ödeyip ödemediği, alacağa uygulanması gereken zamanaşımı süresi ile faiz başlangıç tarihi ve türüne ilişkindir.

2. İlgili Hukuk

1. 6100 sayılı Hukuk Muhakemeleri Kanunu'nun (6100 sayılı Kanun) 369 uncu maddesinin birinci fıkrası ile 370 ve 371 inci maddeleri.

2. Mülga 818 sayılı Borçlar Kanunu'nun (818 sayılı Kanun) 41 ve 60 ıncı maddeleri ile Mülga 2821 sayılı Sendikalar Kanunu'nun (2821 sayılı Kanun) 61 inci maddesi.

3. Değerlendirme

1. Tarafların iddia, savunma ve dayandıkları belgelere, uyuşmazlığın hukuki nitelendirilmesi ile uygulanması gereken hukuk kurallarına, dava şartlarına, yargılamaya hâkim olan ilkelere, ispat kurallarına ve temyiz olunan kararda belirtilen gerekçelere göre taraf vekillerinin aşağıdaki paragrafların kapsamı dışındaki temyiz itirazları yerinde görülmemiştir.

2. Haksız fiil, 818 sayılı Kanun'un 41 inci maddesinde tanımlanmış olup aynı Kanun'un 60 ıncı maddesinde ise haksız fiilden zarar görenin zararının tazmini istemiyle açacağı davaların zamanaşımı süreleri düzenlenmiştir. 01.07.2012 tarihinde yürürlüğe giren 6098 sayılı Türk Borçlar Kanunu'nun (6098 sayılı Kanun) konuya ilişkin 49 ve 72 nci maddeleri de aynı yönde düzenleme içermektedir. Anılan maddeler ile haksız fiillere uygulanacak üç zamanaşımı süresi belirlenmiştir. Bunlar, zarar görenin zararı ve faili öğrendiği tarihten itibaren başlayacak bir yıllık zamanaşımı; fiilin vukuundan itibaren işleyecek on yıllık zamanaşımı ve fiilin aynı zamanda ceza kanunlarında düzenlenmiş olması hâlinde uygulanacak olan ceza davası zamanaşımı süreleridir.

3. Haksız fiillerin bir kısmı, sadece hukuk açısından değil ceza kanunları bakımından da sorumluluğu gerektirir; haksız fiilin faili, yani sorumlusu genellikle daha ağır sonuçları olan ceza kovuşturmasına konu olabileceği sürece, zarar görenin haklarını yitirmesinin kabul edilmesi mümkün değildir. Bu bakımdan haksız eylem aynı zamanda ceza kanunları gereğince bir suç teşkil ediyorsa ve ceza kanunları ya da ceza hükümlerini ihtiva eden sair kanunlar bu eylem için daha uzun bir zamanaşımı süresi tayin etmişse, tazminat davası da ceza davasına ilişkin zamanaşımı süresine tabi olur. Nitekim bu husus Yargıtay İçtihadı Birleştirme Hukuk Genel Kurulu'nun 07.12.1955 tarihli ve 1955/17 Esas, 1955/26 Karar sayılı içtihadı birleştirme kararında da vurgulanmıştır. Buna göre, anılan mevzuat uyarınca ceza davası zamanaşımı süresinin uygulanabilmesi için öncelikle zarar veren eylemin ceza kanunu veya ceza hükmü taşıyan özel kanunlarda suç olarak düzenlenmesi gerekli olup özel kanunlarda haksız eylem için başka bir zamanaşımı süresi tayin edilmiş olmadıkça, haksız eylemden doğan maddi ve manevi zararların tazmini için açılacak davalarda 818 sayılı Kanun'un 60 ıncı (6098 sayılı Kanun'un 72 nci) maddesinde öngörülen zamanaşımı süresinin uygulanması gerekir (Yargıtay Hukuk Genel Kurulunun 09.10.2013 tarihli ve 2013/4-36 Esas, 2013/1457 Karar sayılı ilâmı).

4. Bu itibarla zarar doğuran eylemin aynı zamanda cezayı gerektirir nitelikte olması durumunda, ceza kanunundaki ya da ceza hükümlerini taşıyan özel kanunlardaki bu eylem için kabul edilen zamanaşımı süresi, 818 sayılı Kanun'daki bir yıllık süreden daha kısa ise o zaman yine 818 sayılı Kanun'un 60 ıncı maddesinin birinci paragrafındaki süre (6098 sayılı Kanun'un 72 nci maddesi) olaya uygulanacak; ceza kanunundaki zamanaşımı süresi 818 sayılı Kanun'un 60 ıncı maddesinin birinci paragrafındaki süreden daha uzun ise o zaman bu uzun süre

tazminat davaları için de uygulama yeri bulacaktır. Böyle bir durumda uygulanması söz konusu olan ceza davası zamanlaşımı süresi ise fiilin gerçekleştiği tarihe göre uygulama alanı bulacak olan ve hâlen yürürlükte bulunan 5237 sayılı Türk Ceza Kanunu'nun 66 ncı (mülga 765 sayılı Türk Ceza Kanunu'nun 102 nci) maddesine göre belirlenecektir (Yargıtay Hukuk Genel Kurulunun 16.11.2021 tarihli ve 2017/4-2594 Esas ve 2021/2594 Karar sayılı sayılı ilâmı).

5. Yukarıdaki bilgiler ışığında somut olay değerlendirildiğinde; davacı, davalının haksız ve hukuka aykırı eylemlerinden kaynaklı zararın tahsilini talep etmiştir. Davalının bu eylemleri sebebiyle de hakkında hizmet nedeniyle kötüye kullanma suçundan dolayı ceza davası açıldığı sabittir. Bu suç ise 15 yıllık zamanlaşımı süresine tabidir. Hâl böyle olunca İlk Derece Mahkemece dava konusu olay hakkında, 15 yıllık uzamış ceza zamanlaşımı hükümlerinin uygulanması gerekirken eksik inceleme ve yanılığılı değerlendirme ile 10 yıllık zamanlaşımı süresine göre davalının sorumluluğunun belirlenmesi usul ve kanuna aykırıdır.

6. Ayrıca somut uyuşmazlıkta İlk Derece Mahkemesince; hüküm altına alınan üyelik ve dayanışma aidat alacakları için uygulanması gereken faiz türü, en yüksek işletme kredi faizi olarak belirlenmiştir. Ancak bu faiz türü, mülga 2821 sayılı Kanun'un 61 inci maddesinde işverenin sendikaya karşı kesmediği veya kesmesine rağmen bir ay içinde göndermediği aidatların miktarı için öngörölmüş olup eldeki uyuşmazlığın konusu sendika ve işveren arasında olmadığından bu özel faiz türünün İlk Derece Mahkemesince hükmedilen miktara uygulanması isabetsizdir. Uygulanması gereken faiz türü, yasal faizdir.

7. Öte yandan İlk Derece Mahkemesince faiz başlangıç tarihi olarak dava tarihi belirlenmiş ise de haksız eylemlerde faiz başlangıcı, haksız eylem tarihi olup temerrüt için ihtar zorunluluğu da yoktur. Davacının alacağı davalının haksız eyleminden kaynaklıdır. Bu durumda faiz başlangıcının haksız eylem tarihi yerine dava tarihi olarak belirlenmesi hatalı olduğundan bozmayı gerektirmiştir.

VI. KARAR

Açıklanan sebeplerle;

1. Temyiz olunan, İlk Derece Mahkemesi kararına karşı istinaf başvurusunun esastan reddine ilişkin Bölge Adliye Mahkemesi kararının **ORTADAN KALDIRILMASINA**,

2. İlk Derece Mahkemesi kararının **BOZULMASINA**,

Davacı yararına takdir edilen 8.400,00 TL duruşma vekâlet ücretinin davalı tarafa, davalı yararına takdir edilen 8.400,00 TL duruşma vekâlet ücretinin davacı tarafa yükletilmesine,

Peşin alınan temyiz karar harcının istek hâlinde ilgililere iadesine,

Dosyanın kararı veren İlk Derece Mahkemesine, bozma kararının bir örneğinin kararı veren Bölge Adliye Mahkemesine gönderilmesine,

06.12.2022 tarihinde oy birliğiyle karar verildi.